

Se de două ori în septemana: Joi-a și
Duminică; era când va pretinde im-
portanța materiei, va est de trei sau
de patru ori în septemana.

Pretului de prenumerațiune,
pentru Austria:

pe anu întregu 8 fl. v. a.
diugetate de anu 4 fl. v. a.
patrariu 2 fl. v. a.

pentru Romania și strainetate:
pe anu întregu 12 fl. v. a.
diugetate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA.

Prenumeratiuni se facu la toti dd. core-
spundinti ai nostri, si de a dreptulu la Re-
dactiune Stationsgasse Nr. 1, und-
cunt a se adresă si corespundintiele, ce pri-
vescu Redactiunea, administratiunea s'eu
speditiura; câte vor fi nefrancate, nu se vor
primi. Era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuete si alte comunicatiuni de
interesu privat — se raspunde câte 7 or.
pe linia; repetiriile se facu cu pretu sca-
lindu. Pretulu timbrului câte 60 or. pen-
tru una data se antecipa.

Budapesta, in 12 sept. n. 1874.

Poporatiunea Boemiei, fora deferintia de nationalitate si tienuta politica, se incordă din tôte poterile a pregati Monarchului cea mai demna primire si a-i manifestă omagie de loialitate si fidelitate in caletori'a sa prin Boemia catra Brandeis. Caletori'a Majestății sale, din momentulu cându calcă pre pamentulu Boemiei pana în capitalea Praga, a fost un adevratu triumfu. N'a fost gara unde se nu se fi opritu câtu de pucinu trenulu, indesanduse poporatiunea a aduce Majestății sale omagie de supunere si credintia. Capitalea Praga se invecă în vesmentu serbatorescu luni inca desu de demanetia. Cete de poporu strabateau tôte anghiurile stradeloru, incarcate de porti de triumfu, de standarde si decoratiuni splendide. Nimicu nu se potea audi de sunetulu muziceloru ce erău în fruntea fiecarei corporatiuni. — Abia catra patru ore dupa amedia se potu restabili ordine, insirandu-se un'a dupa alt'a tôte corporatiunile cetățienesci si militari, de la unu capetu alu cetății pana la celu alaltu, si acceptandu cu nerabdare sosirea majestății sale. Trenulu intardiă mai cu o ora. La gara Francisu-Iosifu pe Maj. Sa lu-acceptau arhid. Ludovicu de Toscana în fruntea autoritatilor civili si militari, o parte din suit'a de curte ce grabise nainte si reprezentanti'a cetății Praga în frunte cu primariulu Hulesch cu Palacky si Riegier, conducetorii opusatiunii nationali. La sosirea Maj. Sale în gara nu mai voiau a incetă strigarile de "Slava!" Riegerhofen, vpresiedintele locotientiei, salută si bineventă pre Maj. Sa, apoi primariulu Hulesch în limb'a ceha anueta bucuria pentru nalt'a visita. — Maj. Sa raspunde în limb'a ceha în cei mai parintesci termini si inchieia în limb'a germana, vorindu bunastarea si inffiorirea capitalei Praga. Intre cele mai viue manifestatiuni de bucuria a poporatiunii lasă Maj. Sa ar'a si se duce în palatulu imperatescu Hradsch. În mersulu seu spre palatu întemniatulu celu mai mare intusiasmu la multele arcuiri triumfali. La arculu triumfale alu tieraniloru Maj. Sa unu pocaru de bere, ce-i prezentase tieranii. Ser'a se ilumina tôte cetatea de parte pomposu, er Maj. sa participă la reprezentatiunea teatrulu boemu.

În 8 l. c. dupa ce asistă Maj. la mis'a celebrata de cardinalulu Schwarzenberg, se începura audientiele publice. Antaiu fū priuata corporatiunea preotiloru, apoi a nobililoru, a autoritatiloru militari, consiliulu provincialu sub conducerea principelui C. Auersperg, deputatiunea cetății Praga, membrii locotientiei si în urma cele lalte corporatiuni sculte în ordine. Maj. Sa a agraitu sengeratecu mai pre fiecare membru. La 12 ore se începura audientiele generali. Deputatiunea cu adres'a cetății Praga fū a 26. Majest. Sa mulțiam deputatiunii de sub conducerea lui Keithammer pentru sentiementele de supunere si credintia, accentuandu că ingrigirea parintescă totu de a un'a va fi pentru bunastarea si fericirea si a capitalei Praga si spera că acēt'a va inffiori casu pan'aci sub scutul institutiuniloru, cari i le a garantatu. Cele lalte deputatiuni cu adresele lor nu fura primite. — Dupa aceste visita Maj. Sa mai multe părți a cetății.

În 9 l. c. desu demanetia pasesi Maj. Sa capitalea Praga, pentru a caletori la Brandeis, ca se asiste la manevre. Focuri bengalce erau în jurulu capitalei pre la 3 ore nopnă, si Maj. sa fū inocitu de celu mai mare entusiasmu pana la gara si plecare. —

Din Brandeis indreptă Maj. Sa unu autografu catra locotientiele tieroi, prin care anueta pre locotenente se aduca la cunoștinț'a întregu poporatiuni cea mai demna recunoscintia a Maj. sale pentru primicia cordiale si pentru manifestarea sentiementelor de supunere si credintia. —

Budapesta, in 12 septemvre. n. 1874.

Diarietele magiare nu inceta a se aretă forte ingrigite despre alegerea metropolitulu romanu de Sibiu. Ele se rupu a formă opiniune publica. Am atinsu în nr.ii trecutii despre nedemnele insinuatii ale diariulu "Reform" de act. Insemnămu inca, că de atunci s'a publicatu în "Hon" o refrangere insinuatuniloru din "Reform" si insa-si acēt'a rectifică si-si retrase insinuatunile, în urm'a desluciriloru ce primi, dupa cum ne spune ea, de la unu corespundinte amicu alu ei din Transilvania. Mai amentimu aol, că cu cestiunea alegerii de metropolitu romanu s'a ocupatu si "Pester Lloyd". Acest'a scie de trei candidati: Metianu, Popea si Romanu. Pre toti trei ii classedia de patrioti buni si amici ai ideiei de statu magiaru; energia inse si capacitate de a lucră cu succesu recunoscă numai lui Metianu, er pe Romanu lu-dechiara lipsitu de aceste si pe Popea lu-numesce unu invetiatu teoreticu. —

În archidieceasa s'au scrisu alegerile de deputati congresuali. În 26 sept. a. c. se vor tienē alegerile de deputati congresuali clericali, er în 29 cele de deputati congresuali mireni.

Galitiani cu două universități în tier'a lor, — cine ar crede, că chiar ei sunt cari s'au pusu în miscare prin petitiuni, pentru redicarea unei universități germane în Bucovina, pre spesele fondulu religinariu romanu gr. or! În Galitia sunt multi ruteni, si fiindu că polonii nu li lasa acolo desvoltare nationale, adeca russa, libera, si fiindu că stupiditatea celoru din Viena, de unu seculu aprupe, cu tôte poterile îi spriginesc pe cōnt'a Romaniloru în Bucovina, firece crediendu că ei sunt toemai buni d'a cutropi romanismulu si d'a face locu germanismulu în acea tieratia, — apoi éta că ticalós'a comedia între pangermanismu si panslavismu se continua totu mereu si acum prin planulu de creiare a unei Universități — neromane, în contra Romanismulu, si pe spesele acestuia. Pana în fine cine va trebui să fie aci pacalitul, noi pré bine scimu; va fi miserabil'a politica din Viena, carea spre a ucide popora credințose si drepturi sacre, s'a servitu pururi si se servece si astadi de medilōce si elemente, cari vor se-i face de capu! Precandu ticalosii de ei, jidano-nemții din Viena, luca a face din Bucovina parte a Germaniei, într'o buna deminția se vor pomeni că ea este — o parte a Rusiei. Si toemai asiă ni se impare că vor se amble si domni magiari cu prostele loru sfortiari de a magiarisă, în locu d'a cultivă si redicā poporale nemagiare!! Asiă bate Ddieu pre ómenii cei desomeniti. —

Dictatorele Ungariei din 48, caruntulu Ludovicu Kossuth, în dilele trecute adresă unu respunsu la o epistola a partitei din parlamentulu Ungariei, asiă numite "partia nedependintiei", carea rogase pe Kossuth să se dechiare, daca consimte elu cu programa ei ori nu. Kossuth raspunde că cea mai de aprupe programa de a sa este cea a partitei de nedependintia.

În scrisoarea sa condamna poliic'a partitei deakiane, aretandu necapacitatea acesteia d'a guvernă, indica reulu în cae e surupata tier'a prin guvernulu dualistiu si provoaca pre tôte nuantiele opusatiunii, ca se unesca sub standardulu nedependintiei, sb care s'au si nascutu, profetiendu-le că numai asiă vor potē invinge. —

Foile magiare alarma lura, că fruntariete Ungariei de catra Romania sunt calcate cu violintia din partea aditiloru Romaniei. Asiă ne spune "P. Lloyd" din 29 aug. a. c. că capitanulu romnu Valescu se fie ocupatu cu forti'a armei ogradina de preteritoriulu Tnniei; asemenea s'ar fi trans-

ortatu cu sil'a la Bacau mai multi locuitori la Apahavas si Kerekbük, precum si că se fi menatu totu cu sil'a mai multe turme de vite peste granitia. Ministrulu de esterne a Austro-Ungariei a indreptatu catra guvernulu Romaniei o nota forte asupra pentru aceste țări de fruntaria, cerendu pedepsirea culșililoru, despagubire si garantie pentru viitoriu! — Foile oficiose din Romania inca nu aducu scrii luminatorie în acēta cestiune. Se se fi emisu inse o comisiune, care se cerce atarea lucrulu. — Într'aceea inse "Reform" de astadi ni aduce scirea despre o noua calcare de funtaria prin o ceta de suditi ai Romaniei, la numeru cam 600 insi.

Societatea academica romana.

Am publicatu raportulu anuale ale Delegatiunii, care raportu s'a cetitu în prim'a sedintia a sesiunii presente. Venimu aci a comunică seri'a lucrăriloru, cu cari se ocupă si continua a se ocupă societatea academica în sesiunea presente. Ea este urmatori'a: 1) alegerea unui secretariu ad hoc; 2) alegerea comisiunii pentru essaminarea raportulu si a compturiloru si facerea bugetulu pre anulu viitoriu; 3) alegerea comisiunii pentru revederea bibliotecii; 3) raportulu acestoru comisiuniloru asupra diverseloru lucrări ce cadu în sfera loru; 6) alegerea delegatiunii si oficieloru sectiunii; 7) cestiunea donatiunii parintelui Radianu; 8) raportulu secretariulu generale; 9) tienerea de sedintie publice. — În sedintia a două se mai primira în program'a sesiunii anului curinte inca urmatoriile ce-știi: 1) dictionariulu; 2) a tiparirii opereloru lui D. Cantemiru; 4) a manuscriteloru lui D. Cantemiru venite de la Petruburgu; 5) a decopriarii monumentelor romane; 6) a facerii bustulu lui Cusa si a generalulu Nasturelu Herescu; 7) a alegerii de membrii noii.

Totu în acēta sedintia se primi în ordinea lucrăriloru, la propunerea dlui Ionescu, subscria inca de 5 membrii: 1) Imultirea membriloru; 2) modificarea art. 13 din statute.

Decursulu sedintieloru si rezultatulu deliberatiuniloru vom continuă a-le publică în câtu ni va iertă angustatimea spaciulu foi noastre.

Pentru astadata mai insemnămu, că la sedintiele Academiei iau parte membrii: A. T. Laurianu, Dr. Fetu, Massimu, Baritiu, Ionescu, Odobescu, Sionu, Sturdia, Aurelianu, Urechia si Hodosiu. Ceialalti membrii actuali, parte fura dispensati d'a partecipe, la cerea espressa, — parte se absentara tacite. —

Budapesta, in 11 sept. n. 1874.

Referintiele partidelor si spiritulu actuali Camerei în Romania, este titulu unei serie de articli, aparuti în "Hon" la 26, 27 si 29 augustu. Autorele acestoru articli e d. Băgyai, pre care nu de multu amu avutu ocaziunea a-lu aprecia pentru cunoscintiele sale literarie, desvoltate în "V. Ujság" prin unu articlu despre poetulu nostru Alessandri.

Numiti articli tratēdia despre partidele politice din Romania, astu-feliu precumu ele se gasescu în țiera si n Camera. Partidele din țiera le imparte în cinci colori: partid'a alba s'eu ciocoiesca; partid'a rosia s'eu liberala; jun'a drepta, fic'a partidei ciocoiesci; fractiunea libera si nedependente, estremitate a partidei rosie; în fine partid'a cogalniceanista s'eu cusista. Autorele le descria pre fia care a parte, cu conducetorii si cu individii mai insemnati ai loru, cu locurile de activitate, cu principiile si aspiratiunile, si în fine cu organele lor de publicitate si cu spriginulu lor în afora. — Cu o insemnata adunare de date apoi autoriulu constata, că partidulu

rosiu — care represinta inteligintia tieroi, consistandu din partea majora a proprietariiloru, arendariloru, comerciantiloru, industria-riloru, profesoriloru, advocatiloru si a junimeii studiose — posiede simpatiele adevrate ale tieroi, si că guvernulu ciocoiloru pentru Carolu Voda nu este, decātu unu "malum-necesarium", pre care nu are cu ce se-lu inlocuesca, de-ora-ce marea partida liberala refusa de a mai luă franele guvernulu supt dinastia lui Hohenzolern, devenita atātu de nesimpatia romaniloru. Totu de o data insinua partidulu rosii tendintie republicane. Nu ne potemu pronuncia categoricu asupra aceste afirmări; insemnămu inse că partidulu rosii, prin organulu seu principale "Romanulu," nu o data a spusu în faț'a lumii, că nu voiesce resturnarea constitutiunii, ci lupta si va luptă totu de a un'a contra celoru ce abusēdia de constitutiune.

Autoriulu numitiloru articli arēta apoi, că partidulu rosii, pana la anii 1860, a fostu intimu amicu alu ungariloru, pentru care faptu se provoca la cunoscute relatii ale capiloru magiari cu acestu partid; er de atunci în coce sustiene, că rosii au devenitu inamici inversiunati ai ungariloru. Causale aceste inamicie, articulu din "Hon" le gasescu în două imprejurări, si anume: 1) în propagand'a diaristice germane, care urmarece tendintia cuceririi orientulu prin pangermanismu, pentru care scopu s'ema necontentitu discordia între poporele orientulu si specialmente între romani si unguri, fara ca aceste două popore, atātu de multu agitate, se se padiesca, dupa cum ar reclamá interesele lor. De acēta cursa infama ce li se arunca: 2) în propagand'a anti-magiara a tenerimeii romane din Transilvania si Ungaria, care sub protestu, că aici nu afa aplicare în oficiile statulu, emigredia în Romania, unde apoi presinta pre unguri în colorea cea mai neagra, ca-si cumu acestia nu s'ar nutri, decātu cu sange romanescu. "Si este curiosu — eschiamo apoi autoriulu — că acēta emigratiune se incepe tocmal de o data cu nascerea vietiei nostre (a ungariloru) constitutionale, si de atunci continua mereu!"

Ei bine punctulu antaiu trebuie să-lu subscrie totu omulu; da, este unu adeveru eclatante, că bun'a-ntielegere dintre romani si unguri, este în mare parte preda intrigeloru nemtiesci: dorere inse, că tocmal dnii magiari sunt cei mai orbiti si nu potu să véda si se se petrunderu de acestu adeveru, ei sunt cei ce-lu ignorēdia. Oātu pentru punctulu alu doilea, deca în adeveru nu se pote tagadu, că tenerimea nostra de dincoce de Carpati ne parascesce mereu, spre daun'a nu numai a causei nostre nationale speciale de-a-ici, dar si a Statulu magiaru, care perde în fiacare din acesti emigranti, câte unu factoru inteligente si riguros, — apoi cu atātu mai putienu se pote tagadu, că emigrarea lor nu este basata pe protestu, ci pre cause reale: neaplicarea teneriloru romani în functiunile statulu magiaru nu est o fictiune, ci este unu adeveru, pre care fie care di ni-lu constata si pre care, cu tota siovairea, insusi autoriulu articliiloru din cestiune lu-sentiescu, caudu eschiamo, că acēta emigratiune continua tocmal de atunci, decandu au pusu ungerii man'a pe constitutiune! Cumca acesti emigranti nu presinte apoi pre unguri, acolo unde se afa, decātu în colori negre, acēt'a se explica prin positiunea lor de emigranti; candu cine-va emigredia din unu statu, este semnu, că acolo eră nemultiamitu, si deci cumu i-s'ar potē pretinde, ca despre loculu nemultiamiriloru sale se se esprime cu cuvinte dulci? Dar întrebămu, care romanu pote să se gasace bine într'o țiera, unde tota vietia sa nu este desātu unu sacrificiu, unde drepturile sale tote sunt calcate în petiōre, unde i-se rapesce limb'a, unde în fine cu unu cventu elu nu este, decātu obiectulu celoru mai

diabolice persecuțiuni?!... Dacă autorii articulelor în chestiune vor să se cunoască adevărul, atunci de secură nu s'ar fi miratu, că emigratiunea tinerilor noștri continuă tocmai de la născerea Constituției magiare încoace, deoarece trebuia să știe că tocmai de atunci dată mai cu osebire persecuțiunea romanilor de sub egemonia liberalismului magiaru.

Nu poturamă lasă nefacute aceste observațiuni; desigur magiarii cunosc destul de bine, că cât de tare ne persecută și cât de multe nedreptăți ni facu. Ei continuă înse a ne sugrumă, căci patimescu de moarte: celu ce-si sente înse capetulu vieții, ar dori ca să mōra tōta lumea.

Multe probe de moarte am suportat și totuși trăim; Ddieu e bun, ne va scapă și de ast'a. —

Observațiuni aforistice

la proiectulu de lege pentru modificarea procesului civil.

O justitia solida și secură este un'a dintre condițiunile cardinale pentru prosperarea ori carui stat. O justitia solida și secură înse nu este cugetabile fora definițiunea și sancțiunea într' unu singuru actu legislativ și totu ce este drept și ecitabil, ce este de drept permis și nepermis, adică precizarea și stabilirea drepturilor și detorințelor tuturilor membrilor de stat: a cetățenilor. Său cu alte cuvinte și ca să me exprim cu terminu juridic: Justitia solida și secură nu pōte să fie fara drept codificat, atât în intielesulu materiale, cât și formale. Acēst'a înse nu va să dica, că dreptul codificat involve necesarmente și nesmintitu justitia bună și deci domnirea absolută a ideii de drept și de dreptate, căci legiuitorulu pōte proclamă și sancțiună de drept și aceea ce este nedrept, precum s'a întâmplat, se întâmplă și se va întâmplă înca, parte din cauză slăbiciunii și retacirii minții omenești, parte și mai verțos din cauză că croitorii de legi adese ori nu sunt conduși de ideea dreptului, dreptății și ecității, ci de interese particularistice și asiă adese ori proclamă de drept — dreptul pumnului, dreptul barbar! Exemple sunt cu gramad'a! — De aci se explica marele miscament ce se porni în Germania pre terenulu codificării, său mai bine pentru reformarea codificării, căci drepturi codificate, codice relativmente bune și folosibile, au tōte statele germane.

Fiindu că dreptulu în privința conținutulu său este materiale și formale, era conceptulu cestui din urma presupune conceptulu celui d'antai, urmēdia că dreptulu formal codificat presupune dreptul materiale codificat, căci acel'a e numai ori și cum mijlocu pentru validitatea acestuia. Și totuși Ungaria dela 1868 încōcia, (normele juridiciale ale Conferinței judiciari-curiali nu sunt lege,) are dreptul formal codificat: procesul civil, adică o lege, după care are a se caută și validită dreptulu materiale, dreptulu care înca nu e modificat, ba care în Ungaria, pozitivmente, în multe privințe nici nu există, fōrte multe chestiuni de drept civil nefiind providute în singuratecele legi avitice. De aci provine apoi divergența de opinii și în deciziuni judiciari, de aci sentințele diametralmente opuse, în casuri pre deplin analoge. Pentru că în astfolu de chestiunii de drept stă proverbiulu: *Tot sensus, quot capita.*

Totuși unu proces civil, relativmente prefapt, îmbunătătescu multu justiti'a, apoi la codificarea dreptulu materiale legiuitorulu întâmpina multu mai multu dificultăți fizice și intelectuali, decâtu la cea a celui formal. Insa procesul civil asiă de reu, ca celu actualu alu nostru, nu este nicairi în Europa. Modificarea lui este darea necesitatea imperativă și spre acestu scopu a prezentat de currendu casei reprezentative ministrulu de justitia unu proiectu de lege, de 124 de paragrafi.

N'am avut, nici n'am intențiunea, dar nici spaciulu celu angustu din „Albina” nu permite, a critică în detaliu acestu proiectu de lege, ci veiu numai să facu câteva observațiuni, cari mi-iau voi'a a-le recomandă atențiunit demnilor noștri ablegati nazionali, pentru a li elupă validitatea lor în cauză reprezentativă, dacă s'ar potē unu cu concepțiunea mea.

Nainte d'a fi cetitu proiectulu de lege, l'am resfoiatu în grabă, ca să vedu că s'au modificat, respective abrogat și s'au aplicat prin alți paragrafi aceluși paragrafi, a caror defecțiune s'are mi-a batutu la ochi și cari restu părțile procesuali în libertatea de apărare a drepturilor lor. Cu dorere înse am aflat partea cea mai mare din acei paragrafi amasă nemodificată, intactă. Dar abstragēndu dela acēst'a, proiectulu de lege are în mare erōre *principiale*: este neacceptarea principiulu *verbalității și nemediatității*, foră și nu se pōte satisface postulatelor unei perfecte norme juridiciale.

Totuși proiectulu de lege are multe modificățiuni, carora nu se pōte dispută amărarea procedurii sumariu, cuprindēndu înse dispușțiuni speciale pentru essecutarea principiulu de pertraptare. Scripturicitate opresce expresu, și sub' greutate de nulitate în procedură sumaria, nedandū locu nici într'unu casu dispușțiuni părților litigari, prin ce asiă numitul procesu conventional se eschide fora excepțiune, norma proiectulu de lege fiindu absolută. Așenea de îmbunătățire a procesulu civil este să privi între multe altele și aceea, că judecatoriulu sumariu va avē elu însuși să întindă în protocolu faptul procesual și argumentațiunile părților, nu înse ca pan'acuma cu ajutorulu unui scriitoriu, dictandū actul, prin ce în cele mi multe casuri s'a amnatu definitiv a resolve a pertraptării procesulu.

Din nenorocire înse proiectulu stricte pre de o parte ce îndreptă pre de alt'a. Asi d. e. elu sterge dispușțiunea §-lui 117 din procesulu civil, conformu careia judecatoriulu e detoriu a corege protocolulu de pertraptare după observațiunile ulterioari de partea părților. Acēst'a este e restricțiune a dreptulu de alegare, și cea mai mica neprecăutiune pōte face să-si perda dreptulu. Acēsta dispușțiune este o mare lovitură mai alesu pentru plugarii noștri, cari în cauze sumariu mai cu sēma, nepunēndu-si advocati, adese ori perdu procesulu, parte pentru că n'au destulu de bunu modu de propunere, parte pentru că judecatori nu li pricepu bine.

În privința remedioru juridice proiectulu de lege strica multu mai multu decâtu ce corege. Între altele se opresce apelarea în contra instanței prime, în procese eu substrat ce nu pesterce 50 fl. Într'adevoru, eu nu potu pricepe ratiunea legii ce dispune, ca într'unu procesu cu substrat de pana la 50 fl. să nu poti apelă în contra sentinței instanței prime, era în contra aceleia dintr'unu procesu cu substrat de 51 fl. și chiar numai 50 fl. și 1 cr. să aibi dreptulu de apelare! — Au dōra unu procesu cu substrat de 1—50 fl. nu pōte să fie tocmai asiă de complicat celu cu substrat de 51 și mii de florini? Au dōra croitorii proiectulu de lege au purcesu — din fatale și colosale retacire — din analogia codulu penal franceșu care la calificarea mai grea și mai usōra — a dōca de *crima* și de contravențiune a faptelor penali, ia de cinosura marimea și momentuositatea calcării de drept?

Dar ori cari să fie motivele acestei dispușțiuni, și ori cât de plausibili și relevanti chiar ar parē acelea, ele disparu în fața nedreptății ce involve acēsta nouă dispușțiune, mai verțos pentru clasile serace din cetatini. Aci este deci detorința ablegatoru nazionali și proteste la timpulu sen contra acestei dispușțiuni isbitōrie mai verțos în plugarii noștri cei seraci, pentru că plugarii romani, și preste totu noi romani, suntemu cei mai seraci, căci în decursulu multor seclī ne-au totu stapanitu și storsu alți și în biserică și în viēt'a de stat. —

Multe defecțiune asi potē aduce înca înainte, me temu înse că asi devēt pre lungu, și asiă — sperandū că am fost întielesu — me marginescu numai înca la o observațiune.

Între paragrafi modificati și referitori la remediale juridice nu e și §-lu 118 din procesulu civil, desi în urm'a interpretabilității sale în întielesu negativ și și pozitivu părțile procesuali se nedreptătescu adese ori prin poterea discretionaria ce acorda acestu §. judecatoriulu. Acestu §. adică dispune despre asiă numit'a *emenda linguae*, o glōba cu care judecatoriulu pōte pedepsi pana la 100 fl. părțile procesuali, candu acestea —

după a judecatoriulu parere — se pōta ne-cuvintiosu înainte lui, și în alegatiuni, recurre ori în informațiuni — totu după a judecatoriulu parere — false și expresiuni insultatorie. Că se pōte ori nu se pōte apelă contra decizulu de glōba, în acēsta privința tace §-lu 118, era judecatoriulu în locu d'a se plecā vechiulu principiu: *In dubio mitius*, interpreta legea în favōrea lor și respingū recurrele prezentate contra decizulu lor de glōba. Celu putienu tribunalulu de Pesta le respinge, și autoritatea acestuia essercita mare influența asupra judecatorulu din provincia întru aplicarea dispușțiunilor de lege defecțuoase și întru stabilirea usulu de drept.

Este o vechia *massima* că: nimenea nu pōte să fie, nimenu nu este iertatū să fie, judecatoriulu în cauză propria. Ei bine, înse candu judecatoriulu globeșu pre cineva, pentru că *pretensivmente* l'a insultat în acte procesuali, atunci elu judeca în cauză sa propria! — Astfelu de decise deci ar trebui nu numai să se pōta apelă, ci ar trebui să se apele die chiar *ex officio*, pentru că decizulu în cauză propria numai prin aprobarea forulu apelativu se desbraca de vestmentulu suspiciulu de partialitate.

Pan'acuma s'a potutu luă și pana candu proiectulu de lege va deveni lege, se va potē înca luă refugiu contra respingerii recursulu — la forulu de casatiune. După proiectulu de lege înse nu se va potē, pentru că după elu planșōrea de nulitate numai în certe și specializate casuri va fi admisibile, între cari casulu din chestiune nu se amintesc, era dispușțiunile din instructiunea pentru advocati dela 1804, cu privința la remediale juridice referitōrie la asiă numit'a glōba *emenda linguae*, tribunalele le considera de ne mai valide, provocandū la §-lu 294 din procesulu civil, care enumera decisele, contra carora se pōte recurre. Aci deci înca au ocaziune ablegatii noștri să binemerite de dreptate, propunēndu la timpulu seu a se enunціă principialmente în novel'a juridiciale, că în contra tuturor decizelu de glōba, în cauzele amintite mai susu, se pōte recurre. Preste totu, întregu proiectulu de lege, și mai verțos partea referitōria la remediale *judiciae*, merita tōta atențiunea și studiu seriosu din partea domnilor ablegati nazionali, pentru ca la desbaterea asupra novelei să pōta face amendamentele necesare pentru justiti'a bună și secură. — Am disu.

Gruia Murgu Liuba.

Lupt'a invetiatorulu

romanu în tempulu presente.

Sub acestu titlu am dezvoltat în acestasi diariu: însemnata școlii și a invetiatorulu populari, precum și deplorablea stare materiale a acestor. Nu voiu să lungescu multa vorba în acēsta chestiune, căci speru c'am fost întielesu; me magulescu înse a crede că nu voiu abusa de paciētia onoratulu publicu cetitoriu, dacă voiu să spriginescu prin unele autorități cele ce disei în acēsta materie.

Unu diaristu de autoritate, vorbindu despre despartimentulu instrupțiunii la dispușțiunea din Viena, dise: „Austria n'a fost, ea de aci are să fie; rena școala ei înse n'are să urme prin școlele nalte și academie, ci prin școlele populari.”

Lamarmora, ministru alu Italiei în 1866, ni spune în o broșura a sa: „Marimea unui popor nu consiste în multimea regimentelor sale de batalia, ci în bunastarea școlor sale poprali.”

Diesterweg, pedagogu de renume, onunciă: „Nedemnu este acelu popor, care nu-si basediă tōte pre onōrea școlor sale.”

Rasmassler, educatoriu de renume, dise: „Cine ni onorēdia pre invetiatoriu, care decēpta și formēdia pre omu: acel'a vātoma genulu omeneșu.”

Asiăeste. Vieti'a unui popor e școl'a populară, școl'a e invetiatorulu. Poporulu, care voiesc a trăi ca atare în indestulare, trebuie să se itrigēscu de bunastarea școlor sale; dorind înse bunastarea acestor'a, trebuie să se nisiesca a avē invetiatori buni.

Acestesunt adevăruri, despre cari ficine se pōte cvinge, dacă si-va luă ostenē a a cugetă cătude pucinu. Și cu tōte acestea se pare a stă a unu adevēru neolintitu as-

pr'a enunціatiune o unui invetiatu anglu „Omenii mai bine platescu pre cei ce-i omōra și iōla etc. mai reu înse pre cei ce se sbucia ma a lumină și nobilită neamulu omeneșu.”

Dacă se pōte numi deplorable starea invetiatorulu peste totu, atunci la starea invetiatorulu romanu nu se pōte potriv decātu superlativulu de la deplorable. Or candu te vei întōrce catra unu invetiatoriu și-lu vei întrebă, că cum i merge, — elu nu pōte respunde decâtu blastemandu-si master șōrte, carea i impartī fora în lūrare cea mai nefructifera și neproductiva carare.

Pretindēmu astadi dela invetiatoriu calificatiune multilaterale, ca se pōta lumină și conduce poporulu pre calea, carea ni asigura bunastarea natiei.

Grea sarcina e acēst'a și nimene o pōte suportă mai cu succes decâtu invetiatorulu. Elu înse trebuie să fi mai luminat, decâtu poporulu pre care-lu conduce. La acēst'a i trebuie mediloco materiali, din cari să potē trăi, fora a fi impededatū în studiu, și totu odata să pōta participă în asociatiuni, unde să se ocupe numai de afarea celor mai potrivite medie, d'a lumină câtu mai usioru, mai iute și mai fundamentalu poporulu concretu ingrigirei sale. Apoi mai trebuie, a invetiatorulu, devenitu tata de familia, a premerga cu crescerea copiloru sei. Mai trebuie înca că să-si tiena și autoritatea înainte poporulu, la ce înca se recer multu.

De unde înse mediloco materiali pentru tōte acestea, candu salariulu de abia i ajung a trăi de aci pre mane? — E dreptu că celu ce se ajuta, lu-ajuta și Ddieu. În chestiunea îmbunătățirii salarielor invetiatorulu înse n'are locu acēsta *massima*. A vorbi la ne invetiatoriu din îmbunătățirea salarior lor însemna a turnă oleiu pe focu. Multi nepretenti are poporulu nostru, cari se lupta pōt morțe pe vieți, ca să tiena poporulu nostru în intunerecu, ca asiă să-lu pōta prapadi mai usioru. Acestia intarita poporulu să nu deplăti mai mari invetiatorilor, căci au destulu, și de alta parte i spunu că potu să cer de la ministeriu, ca să se plătesca dascăli și să se redice școle. Dacă va cercă invetiatorulu să luminedie poporulu, că nu potē să-lu scōla susținute de ministeriu ungurescu au de scopu cutropirea romanor lor: poporulu nu se indupleca a-i credicēndu că invetiatorulu vrea numai să traga focu la o'ra lui, ba în urma consideracōrii școl'a și pe invetiatoriu ca o sarcina grea și spatele sale, de carea doreșcu a scapă cât mai iute.

Ță dăra aci necesitatea, d'a pașă mediloco intieliginti'a noastră, incrediuta poporulu, și a cercă să lumine poporulu.

În resumatu:

În școl'a populară jace bunastarea, vietii unei natii. Școl'a populară bună înse nu potē cugetă fora de invetiatori capabili. Invetiatori capabili nu potē avē, decâtu dă li vom dă medilococe materiali, ca să se pōt califiă și apoi să se pōta ocupă numai de crescerea, luminarea și conducerea poporulu. Starea materiale a invetiatorulu noștri populari e deplorable, din care rezultă că ne vom invetiatori peste totu pe deplinu calificati, că cultur'a în poporulu nostru dă napoedie — naintēdia fōrte anevoia și că periclu de a fi cutropiti de neamurile ce incunjura. Îmbunătățirea stării invetiatorulu mai potrivitu se pōte ajunge prin întrepunerea intieligintiē incrediute poporulu.

Intieliginti'a noastră incrediuta poporulu se va imparteși de condamnarea viitoru mei dăca nu se va pune cu o ora mai înainte, ca să salvedie poporulu prin îmbunătățirea sortii invetiatoresci și prin acēst'a a școlii populari și de aci a natii romane.

Resta înca ca invetiatorii să se pună în contielegere pretotindēndu cu intieligintiē doritōria de bunastarea romanulu și să-i cōtra intevenire a.

Veniti, fratiloru invetiatori, în publicitate și imparteși ceea ce ve dōra. Dacă voi veti neglege a face atenti pre conducători poporulu la periclele ce ne amenintă: peacutulu e alu vostru și condamnarea viitoru poteti numai a o acceptă.

Am disu.

E. Andreeșcu,
invetiatoriu.

Unu cuventu modestu

*Catra veneratulu consistoriu plenariu alu
necesei aradane, convocatu pe luni, i n
14 septembrie n. a. c.*

Cestiunea postulu de profesore la in-
stitutulu teologicu de aici—ce-lu tienu ocupatu
lu Iosifu Goldisiu, protodiaconulu episcopescu
profesore de limb'a si literatur'a romana
liceulu regescu magiaru de aci — s'a ven-
latu dej'a cam de ajunsu in sinodele nos-
tre eparchiale, in consistorie si in publicitate.

Discusiunea asupra acestei cestiuni, in
sesiunea sinodului eparchiale de estu anu
evenise molestatoria in susu la presiedintia,
odiosa in diosu la malcontenti, er resulta-
lu fu, ca pre Sant'a Sa Episcopulu, provo-
andu la consciintia, promise a suplini celea
ntrelasate.

Anume: este sciutu, ca veneratulu si-
nodu eparchiale inca in anulu 1872, — in-
lemnatu de juru-starea, ca dlu Goldisiu, ocu-
pandu mai multe oficie, a neglesu celu alu
profesorei la teologia — la propunereu depu-
tului I. P. Dossianu decisese necompatibilita-
tea de veri ce altu oficiu cu postulu de pro-
fesor la institutul nostru clericale seu peda-
gogicu.

Ca se p'ota fi esscutata cu acurateti'a
eceruta acesta dispusetiune, sinodulu tienu
ntu si de subsistinti'a profesoriloru, caci —
nunciandu necompatibilitatea — decretu
otodata si imbunetatierea salarielor profes-
ori, cari le-a urcatu dela 400 fl. la 800 fl.
daca duplu, resolvindu profesoriloru afara
de acest'a si cortelu liberu, servitiu gratuitu si
sistialu pentru lemne de incaldiru, cari tote
colalta in timpulu de adi minimum facu mai
umetate din salariu.

Va se dica: dotatiunea profesoriloru
natri s'a conformatu recerinteloru timpului,
a tocmai cu cea a referinteloru si a secreta-
riului dela consistoriu.

Ei bine, acest'a a afiatu sinodulu de
ortunu si ecitabile, chiar din acelu punctu
vedere, ca profesorii se nu aibe cuventu a
vaera, ca n'au subsistintia buna si se nu
be pretestu d'a afirmu, ca din caus'a dota-
nisi precarie sunt constrinsi la ocuparea de
te oficie si alte multe cate de tote.

Ce se intempla inse dela anulu 1872 cu
esta decretare de necompatibilitate, iniciata
oportunitate facia de causa si persona?
Acea ca necompatibilitatea nu numai ca
se delatara, ci se practiasa si mai tare prin
magiaminte la oficie si mai multilaterali; er
secretarea de imbunetatierea subsistintiei in-
a in practica, se observa cu strictetia si
veni absorbitoria si consumatoria de sume
te mari.

Eta dovedi eclatanti: protodiaconulu J.
Goldisiu, spre essemplu, remase profesore la teo-
ria cu salariulu urcatu la 1200 fl; elu
mpa inse si postulu de secretariu, mai
rdiu si de referinte la consistoriu si primi
p'entru ecetea salariu regulatu de
300 fl. si totu elu se ingagia si de redac-
re la foi'a oficiale „Lumin'a," erasi pe
nga retributiune. Va se dica: unulu si ace-
tu individuu, in mani'a conelusului sinodale
necompatibilitate, avu 3—4 oficie necom-
pabili si nesuportabili, dar tote rentabili!
presuratu elu de restantiele afaceriloru
multifarie, vrendu-nevrendu le lasa tote gra-
ada nelucrate, si in perplesitatea neinvingi-
le trecut de profesore la liceulu magiaru reg.
a aci, dar remase ca atare si mai de parte la
logia nostra, impartindu si acomodandu
sele prelegerei dupa placu, firesce numai la
teologia, caci la liceu i le presorie precisu
irigintele si acolo se cere si tiene ordulu!

Cum a corespunsu dlu Goldisiu chia-
rii sale profesori la doue institute, si
este totu cum s'au proveditu pana acuma
tedrele profesori la teologia nostra in pre-
mpenintia ocupatiuniloru multilaterali a le
profesoriloru, nu voiu se mai atingu, caci
este le sciui mai bine elevii sei si de la ei
se scimu cu totii. Totusi dupace Pre Sant'a
a in sesiunea sinodala trecuta ni asecura,
a tote au fost si sunt bune, ajunga a se sof-
essamenile in anulu acest'a trebuiau se de-
nga in tote trei cursurile teologice ca prin
ne; cateva ore ajunsera pentru essamina-
a eleviloru din tote trei cursurile, ceea ce
pre er de alta data!

Dealtminte ce e dre ptu, la tote aceste
a Goldisiu nu e vin'a. Domn'a lui inca anu a
nunciatu la postulu de profesore la teologia.

S'a intonatu inse absolut'a necesitate de a-lu-
tione aci, din motivu ca n'avemu omeni cu
destula calificatiune, dar de ii-am si ave nu
sunt bani pentru dotatiuni corespundietorie.
— Este de prisos a mai arata ca acestea sunt
numai vorbe голе, mai alesu argumentulu
din urma, candu chiar se delera dotatiuni
considerabili, a la Goldisiu.

Senatulu de scole in reportulu seu catra
veneratulu sinodu diocesanu, provocandu la
actulu de resignare a dlui Goldisiu, accentua
necesitatea deplinirei postulu de profesore
la teologia; er sinodulu, la staruintele pre-
sidiului, mai dede regasu de a se dechiaru
dlu Goldisiu in terminu de 8 zile, deca prefe-
re a remane profesore la teologia si a renuncia
la profesur'a dela liceulu de statu, ce s'a edisu
de necompatibilu cu postulu de profesore la
teologia.

Trecura inse multe dieci de 8 zile si
decisiunea sinodului remase numai tiparita
in protocolu, er dlu Goldisiu, firesce cu per-
misiunea mai inalta, si-continua activitatea
de profesore la ambele catedre. Nici pana
astadi nu scimu inca deca protodiaconulu
nostru — formalmente ore s'a dechiaratu pen-
tru liceulu de statu magiaru, ori nu; destulu ca
deca acusi se incepe anulu scolasticu 1874/75
si noi suntem totu unde suntem degia de
3 ani.

Noi consideramu de necompatibile par-
teciparea la senatele scolastice comitatense
si oprimu organele nostre dela asemine ser-
vitie anticofesionali, pana candu protodia-
conulu nostru i permitemu, ma chiar lu-si-
limu a face servitie la unu institutu necon-
fesiunale, sub pretestu ca asi'a pretinde in-
teresulu nationale si confesionale. Ce frumosu
pretestu fraseologicu a provocu totu la inte-
resu nationale si confesionale si atunci, candu
egoistii prin d'astea venedia la interese
personali!

Atragemu deci atentiunea Veneratului
consistoriu plenariu asupra acestei cestiuni
si lu-rugamu se castige deplina valore si
respectare conelusoru sinodali, se pasieaca
odata categoricu la indeplinirea postulu de
profesore, conformu statutului org. anume din
§. 122, alinea 10, escriindu concursulu pentru
casulu, deca protodiaconulu nostru, precum
se aude, ar persiste la renuncieru sa, pre-
rindu a parasu institutul nostru teologicu
si a remane mai bucuros intre straini, pen-
tru ambitiune personale seu din interesu
materiale.

Se ne desbracam odata de indiferen-
tismu si particularismu, cari ni periclitu
caus'a! Probu.

Camp'a Debretienului, in augustu 1874.

Multu onorata Redaptiune! Tienu, ca
este in interesulu nostru comunu a aduce la
cunoscintia publicului romanu nu numai
fapte, cari ni servescu spre lauda, mangaiare
si incuragiare, ci mai alesu si de acelea, cari
nu numai ne ingröpa in rosietia, ne implu de
machnare si descuragiare, dar cari ni amen-
nintia progresulu si ajungerea nostra la obuna-
stare in viitoriu. Din acestu punctu de vedere
mi iau voi'a a cere unu anghiuletiu in Albina,
voindu a impartesi publicului romanu unu
faptu tristu, inse adevratu, si prin acest'a a
atrage atentiunea celoru ce sunt chiamati, ca
se nu intardia a fi mai ingrigitori de scolele
nostre.

Cam catra capetulu lunei trecute in-
treprinsei o caletoria pe camp'a Debretie-
nului. Ajunsem cam la 2 ore dupa amedia la
comun'a Pöcsaj, unde vedini in ju-
rulu besericea gr. cath. una adunare. Era toc-
mai domineca pe tempulu servitiului ddiեսсу
de sera. Me interesu se vedu ce e acolo
si de aceea me apropiu de beserica, avendu
de cugetu a cerceta si interioarele besericei.
Beserica era deschisa si indesata de poporu.
Spre cea mai mare bucuria a mea aflai, ca se
tinea nu servitiulu devinu, ci ce potea mai
multu se me interesdia, adeca sub presie-
dinti'a M. on. dnu I. Ch. se tinea aci esame-
nele pentru semestruulu alu 2-le cu elevii sco-
lei confesionali din Iocu.

Anim'a mea saltu de bucuria, dandu de
ocasiunea d'a partecipe la essamenile din
comun'a Pöcsaj, a carei-a scola o naltiasu
unu Michaiu Fagarasiu si unu Teodoru Se-
lagianu la aceea trepta de servia ca modelu
nu numai scoleloru romane, ci si celoru strai-
ne din acestu juru. Pre atunci era diu'a essa-
menelui o di de serbatoria pentru Pöcsajeni;

Le acceptam deci si eu la o mangaiare sufe-
tose si la o suveniru placuta.

Am urmaritu cu tota luarea-a-mente
decursulu essamenelui. Se pare inse ca nu
alu ce dorli, dar credeau. ca copilasi nu-su
döati cu intrebările ce li se poneau prin
du essaminatore si de aceea vinu in confu-
siune. Traiam in acesta credintia, ajunsei
ins'a me convinge pre deplinu, ca nu dom-
nu essaminatore ar aduce copii in confu-
siune, ci ca acestia sunt lipsiti de ori ce in-
struatiune. Am enunciatu acesta sentintia
grea asupra plapandiloru copilasi nu fora
activu.

Se dice cu dreptulu, ca cum e invetia-
turiulu asi'a e si scola; credu inse a nu gresi
candu asi intorna acesta massima dicendu,
ca dupa catu areta scolarii ca sciui, poti de-
duce la cunoscintiele, cu cari e indiestratu in-
vetiatiuriulu. Scolarii nu sciäu mai nimica, mai
ca nu m'ati fi insielatu dara, daca deduceam de
ci o consecintia in defavorea invetiatiuriului
hru. M'am abstienutu inse de la acesta de-
ductiune, pana candu am prinsu cu man'a pre
celu vinovatu. S'a templatu adeca, ca scolarii
nu poteau se responde intrebările puse de
essaminatore, er invetiatiuriulu se grabia a li
ari intru ajutoriu si a cerca se li esplice in-
tebările. Me bucuram si speram, ca invetia-
turiulu ni va demüstru acu un'a din doue:
eri ca discipulii sei nu-su deprinsi cu form'a
intrebäriloru si deci ca acestea-su nechiare,
eri celu pucinu ca elu este capabile de a
fi invetiatiuriu si asi'a a ni da se intie-
legemu, ca copii nu i-au cercetatu scola.
Precandu me acceptam inse, ca invetia-
turiulu se si afirme capabilitatea si re-
putatiunea: pre atunci elu ni dede probe de
netrebnieca sa. Invetiatiuriulu — cercandu a
esplica intrebările — le incalcia asi'a catu
minte se fi avutu, ca se le poti pricepe. Nu fu
destulu atata, ci in neprecugetarea sa a mersu
pana a incuragia si a prinde parte scolariiloru,
candu acestia ni dau responsuri chiar absurde.
Unu essemplu credu ca n'ar strica: Unu sco-
lariu ni spuse, ca subtraguendu din trei erasi
trei, remane totu trei, adeca 3—3=3! Inve-
tiatiuriulu nostru sustinea mortisiu cu scola-
riulu seu ca e asi'a si nu se lasa capacitatü,
ba se opintia a ne face pre toti se credemu
cu ei. Nici ca n'a vötru invetiatiuriulu meu
se tabarasca, pana ce i-s'a demüstratu de catra
presiedinte prin trei carti ce erau pre mesa.
Tacu altele, caci e destulu, daca na döra pre
multu.

Ca se nu lungescu verb'a, spunu, ca din
totu decursulu essamenelui am ajunsu la
convingerea, ca scol'a din Pöcsaj sub invetia-
torele presente a ajunsu a fi modelu de rea,
adeca chiar contrariulu de la cea ce fusese
sub antecesorii acestui invetiatiuri!

Nainte de a inchieia se mai spunu, ca
salariulu invetiatiorecu in Pöcsaj este forte
considerabile si corespundietoriu tempului, si
acestu salariu lu-gusta unu individuu, care ar
trebui se murga insusi la scola, ca se invetie
a subtrage si multe altele, er invetiatiuriu apti
fomedia ca vai de ei si totusi ni areta pro-
gresse laudabili.

Acestu faptu nu are lipsa de comentariu.
Nici ca i facu; dar nu potu a nu roga pre
forulu competente, ca se puna capetu acestui
reu, caci numai luminarea poporului ne pote
mantu, er acest'a e necesaria in tienutulu
Debretienului mai multu, decatu ori unde.
Am disu! Caletoriulu.

Varietati.

† Gulescu, fostu ministru-presie-
dinte alu Romaniei, marele patriotu ro-
manu, iubitu si stimatu de tote partitele,
dupa cum ne anuncia telegrafulu din
Bucuresci, repausa in 10 l. c.

(Predicatoriulu Sateanului romanu.) Sub
acestu titlu va aparé de la 1. ianuariu viitoriu
unu diuariu besericescu in Desiu (Transilvania)
sub redaptiunea dlui aministratore protopo-
pesu Nicolae Fekete Negrutiu. Diuariulu va
aperu in prim'a fie carei lune, in fasciele de cate
3—3 1/2 scole 8° mare. Va cuprinde predice
pentru tote serbatorile si dominecele anului,
pre cum si mai multe predice ocasionali.
Predicele pentru o luna vor aperé totu de a
sin'a la priu'a, ca se p'ota fi intrebuintate de
catra preoti. Limb'a va fi catu se pote de po-
porale. — Fiecare fasciulu inse va mai cu-
prinde: Calindariulu lunei respective, mai
multe insemnari din medicin'a de casa, insem-
nari din opurile de lipsa comuna, esite pan'
cu ori cari vor esé de aci nainte, si incatu
a va tertu spaciulu se va tractu si asupra

economiei de casa si de campu. Redactiu-
nea se mai indetoredia inca: a servi cu pro-
curarea de ori ce carti si diuarie de din coce
ori de din colo de Carpati, apoi a servi gratuitu
fie carui p'enumarante cu indrumările possi-
bili la ori ce bola, precum si cu svatiri in
ori ce cause procesuali si in catu va fi possi-
bile si cu aperare gratuitu. — P'enumaratiuni
se facu numai pre anulu intregu cu 5 fl. v. a.,
pretiulu inse se pote solvi ori nainte intregu,
ori succesive dupa semestru seu dupa luna,
dar totu de a un'a anticipative ori cu post-
patione postale. — P'enumaratiunile sunt a
se adresu la redaptiune in Desiu (Dées,) (Dées,
Transilvania.

(Portretulu lui Andrei Siaguna,) a re-
pausatulu archieppu si metropolitulu alu Ro-
maniloru din Transsilvania si Ungaria, li-
tegrafatu si nimeritu bine se afla da vendiare
la libraria lui Michaelis in Sibiu. Pretiulu
unui essemplariu e: 1 fl. v. a.

Bibliografia: Critice in contra direc-
tiei de astadi in cultur'a romana. Despre scri-
ere. Limb'a romana in diurnalele din Austria.
Observari polemice. Directia noua. — Autorele
si ministriulu T. L. Maiorescu. Nu de multu am
aretatu in „Albina“ ce cuprinde acesta carte. —
Dictionariu portativu romano-francescu si fran-
ceso-romanu, de G. M. Antonescu, 2 volumini
de peste 900 pagine. Pretiulu 15 lei noii. Se
pote procuru prin tote librariile. — Elemente
de geograffa fisica si politica, de A. Corjanu,
editiunea a 6. pentru scolele primarie de ambe
sessele. Acesta carte e autorizata a done
ora de ministriulu instrutiunii. Pretiulu e
50 bani. — Interpelarea deputatului de Me-
chedinti, Grigore Miculescu, facuta in siedin-
ti'a Camerei romane de la 14 martisioru 1870,
in privinti'a calcarii fruntariiloru Romaniei
de catra Austro-magiari. — Dictionariulu
limbei romane, fasciulu 24, (fasci. alu 7 din
tom. II.) proiectu elaboratu de A. T. Lau-
rianiu si I. C. Massimu. — Famili'a lui Michaiu
Viteazulu, analiza critica de Gr. G. Toculescu. —
Legende seu basmele Romaniloru, de Ispir-
rescu. Pretiulu: 1 l. 40 b. — Cultur'a vinie-
loru si vinificatiunea in Romania, de I. P.
Eliade. Pretiulu: 2 lei — Consideratiuni asu-
pra instrutiunii publice si private in Roma-
nia, de Gr. Stefanescu, prof. la facultatea de
sciintie in Bucuresci. — Dorulu, brosiura a
II. cuprindeundu 300 canturi, cu totulu altele
de catu cele publicate in brosiura I. din
prim'a editiune. Pretiulu acestei brosiure e; 1
l. 50 b. Tote acestea se potu procuru prin
ori care libraria din Romania. —

Conchiamare.

P. T. Dni membri ai Reuniunii invetia-
turiiloru romani gr. or. din tractulu Desiu;
prin acest'a sunt pofiti, — er dñii membri
ordinari sunt chiar indetorati, conformu §-lui
10 din statute — a partecipa la Adunarea
generale, a carei-a siedintie se vor tiene dupa
program'a urmatoria in opidulu Lipova, la
25, 26 si 27 septevre st. v. 1874:

Program'a.

Siedinti'a I.

a) Nainte de a media:

1. Membrii se intrunescu la 9 ore de-
manetia in localitatea indatenata, unde —
dupa cantarea „Imperate cerescu“, v. pre-
siedintele deschide siedinti'a.

2. Reportulu comitetului.

3. Reportulu cassariului.

4. Disertatiune practica din Fisica, de
M. Andreescu.

5. Propuneri practice din scriptologia,
cu elevii incepatori, de Darius Puticiu.

6. Metodulu intuitivu in scolele nostre,
de M. Andreescu.

7. Propuneri practice din elementele
gramaticiei, de Constantiu Cretianu.

b) Dupa a media la 4 ore:

8. Propuneri practice din gimnastica cu
elevii, de Ioanu Tuducescu.

Siedinti'a II.

a) Nainte de a media la 9 ore:

9. Propuneri practice din Fisica — cu
elevii — de Ioanu Tuducescu.

10. Computulu din capu, de M. Andreescu.

11. Propuneri practice — cu elevii —
din Geograffa si Economia, de Ioanu Tud-
ucescu.

12. Disertatiuni.

b) Dupa a media la 3 ore:

13. Escursiune la albinari'a de modelu
„Dzirzon“, la gradin'a dlui Georgiu Cojocariu.

Siedinti'a III.

a) Nainte de a media la 9 ore:

14. Motiuni diverse.

15. Alegerea presiedintelui, si a unui
membru in comitetu.

16. Defigerea tempului pentru prossim'a
Adunare generale.

17. Alegerea de membrii noi.
18. Alegerea unei comisiuni, pentru autenticarea protocolului.
19. Incheierea sedintiei.
*Lipova, in 25 iuliu 1874.**
Veniaminu Martini, mp. Lariu Puticiu, mp. v-pres. Reun. notariu.

*) Onorat'a redaptiune de la „Lumin'a“ e rogata cu tota respectu sa binevoiesca a reproduce acesta Conchiamare.

Anunciu.

Prelegerile la scol'a normale romana din *Monoru*, districtulu Nasedului, pe anulu scol. 1874-5 se incepu cu 1. septembrie a. c. Acesta scol'a s'a deschisu pentru prim'a data in toamna anulului 1872, cu doue clase, dupa aceea succesive cate o classe si acuma e completa din 4 clase.

Personalulu invetiatorescu consta din 4 invetiatori si unu catechetu.

Se primescu copii trecuti de 6-7 ani, fora deosebire de nationalitate si confessiune.

Acesta scol'a e sustenuta din fondulu scolastecu centrale alu fostiloru granitieri din distriplu Nasedului.

La infiintarea acestui institutu, in o margine a distriplului, fundatorii n'au fost indemnati intr'atata de interesele fostiloru granitieri din acestu cercu, ci mai multu au luat in consideratiune inaintarea spirituale a intregi poporatiuni romane din acestu tinentu estinsu, careia pan' ach'i-a lipsitu unu atare institutu.

Monoru, 29 augustu 1874 n.

Directiunea scol'ei.

Anunciu.

Adunarea generala a Reuniunii pentru infiintarea unui fondu teatrale din coce de Carapti e convocata pre 26 septembrie 1874 st. n. in Oravitia.

Publiculu romanu se invita prin acesta cu bucuria, a participa in numeru catu de mare la Adunare, cu carea e impreunatu si unu balu, la 27 septembrie, in folosulu fonduului.

Onoratiu ospeti din departare binevoiesca a se insinua pana in 24 septembrie a. c. la Dlu *Iosifu Novacu*, invetiatoriu in locu, pentru ca se se pota lua dispusetiuni de incortelare.

Oravitia, in 6 septembrie 1874.

Comitetulu locale arangiatoriu.

Publicatiuni tacsabili.

Concurse:

Pentru statiunea invetiatoresca din comun'a *Costeiu*, protulu gr. or. a *Fagetului*, se escrie din nou concursu, cu terminulu de siese septemane dela prim'a publicare. Emolumentele sunt: 250 fl. v. a. banii; 10 orgii de lemne in natura; 8 fl. pausialu de scrisu: 5 fl. pausialu pentru incaldiru scol'a, cartiru liberu cu gradina.

Doritorii, de a ocupa acesta statiune, au a-si tramite recursule — instruate in sensulu statutului org. bis. si adresate com. parochialu — dlui prot. *Atanasu Ioanovicu in Fagetu*.

Costeiu, in 20 augustu 1874.

In contielegere cu dlu protopopu: 1-3 *Comitetulu parochiale.*

Pentru vacant'a statiune invetiatoresca la scol'a comunale din comun'a *Crivina*, cerculu *Temesiu*, comitatulu *Carasiu*, se escrie concursu.

Emolumente impreunate cu acestu postu sunt: 300 fl. v. a. salariu; 8 orgii de lemne, din cari are a se incaldi si scol'a; cortelu liberu cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupa postulu acest'a au a-si tramite petitiunile lor, bine instruate, *scavnullu scolariu din comun'a Crivina*, pana in 30 de zile din diu'a de astadi.

Dela scaunulu scolariu 1-3

Crivina, in 26 augustu 1874.

Demetriu Rosiu, mp.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scol'a confesionale gr. or. romana din *Lugosiu*, asi-numita din *Buchinu* se escrie concursu.

Emolumentele sunt: Salariu anuale 262 fl. 50 cr.; relutulu pentru grau 108 fl.; relutulu pentru lemne 60 fl.; bani de cortelu 120 fl. Din relutulu pentru lemne are invetiatoriulu se acopere si incaldiru scol'ei.

Doritorii de a dobandi acestu postu invetiatorescu, au se-si tramite recursule, instruate conforme statutului organicu, catra *comitetulu parochiale gr. or. din Lugosiu*, la adresa Reverendissimului domnu protopopu *Georgiu Pesteanu*, inspectore scolariu tractuale, in *Lugosiu*, pana in 6 septembrie dela prim'a publicare a acestui concursu in „Albina“.

Avendu in descursulu acestui anu a se regula salariile invetiatoriloru din *Lugosiu*, conformu organizarii provisorie a scol'eloru din anulu 1870, alegendulu invetiatoriulu ia totdeodata asupra-si indetorierea, de a se apune acestei regulari.

Lugosiu, in 25 augustu 1874. 1-3

Comitetulu parochiale.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scol'a elementarie din *Oresiatiu*, in comitatulu *Temisului*, cerculu *Carlsdorf-ului*, se escrie concursu.

Salariulu anuale este: 300 fl. v. a., cartiru naturale si gradina de legumi.

Competentii au se documente, ca adu perfectu romanesc si serbesc; caci in ambele limbe sunt a se propune studiile scolastice si a se indepleni cantarea bisericesca.

Doritorii, de a ocupa acestu postu, sunt avisati a-si tramite recursule, bine instruate, la *Senatulu scolariu locale* celu multu pana in 26 septembrie c. v., prin On. oficiu ceruale din *Carlsdorf. 1-3*

Oresiatiu, in 25 augustu 1874.

Zaharia Almasianu, mp. Avramu Stancovici presiedinte. vice-presiedinte.

Pentru reintregirea vacantei parochie III. din *Sacosiu-ungurescu*, in protop. *Lugosiu*, cottulu *Temisului*, se deschide concursu cu terminu de siese septemane dela prim'a publicare in „Albina“.

Emolumentele sunt: un'a sesiune de 20 jugere pamentu aratoriu si de fenatiu, cate 15 oche cucurudiu despoiatu dela 160 de casa si stol a usuata.

Concurrentii au a adresa recursurile lor, instruate in sensulu statutului org. catra on. *sinodu parochialu gr. or. din Sacosiu-ungurescu* si a-le tramite la D. protop. *G. Pesteanu in Lugosiu.*

In contielegere cu D. protop. tractuale: 2-3 *Comitetulu parochialu.*

Pentru implinirea parochiei gr. or. romane din comun'a *Mramoracu*, protteratulu *Panciova*, dieces'a *Caransebesiului* se scrie concursu.

Emolumentele sunt: una sesiune de pamentu de 31 jugere; 2) stolele si birulu iadatenatu.

Doritorii, d'a ocupa acesta parochia, au se-si tramite suplicile — adjustate in sensulu statutului nostru org. biser. si adresate *Comitetulu parochiale* — la man'a Pre Onoratului Domnu protteru *Simeonu Dimitrieviciu in Panciova* si inca in restempu de siese septemane dela prim'a publicare a acestui concursu.

Mramoracu, 17 aug. 1874. 2-3

Comitetulu parochiale.

In contielegere cu d. protteru tractuale: *Simeonu Dimitrieviciu mp.*

Pentru vacant'a parochia gr. or. rom. din *Comun'a Capetu*, protopresbiteratulu *Jebelului* cottulu *Timisului*, se deschide prin acesta concursu pana la 15 septembrie st. v. a. c.

Emolumentele sunt: un'a sesiune parochiale, er dupa regularea parochieloru preotulu alesu, spre mai buna subsistintia a sa, va ave a se bucura si din partea pamentului sesiunii reduce; stol'a indatenata dela 123 de de case si birulu de 1/4 de cucurudiu dela fie care casa.

Doritorii de a ocupa acesta parochia au a-si tramite recursule, instruate cu tote docu-

mentele prescrie in stat. org. si adresate *Comitetulu parochiale or. rom. din Capetu*, pana la sus aretatulu terminu, Dlu protop. *Alexandru Ioanovicu in Jebelu. 2-3*

Capetu, 10 augustu 1874.

In contielegere cu dlu protteru tractuale: *Comitetulu parochiale*

La statiunea invetiatoresca vacanta din comun'a *Jena*, in protop. *Lugosiu*, cottulu *Carasiulu*, se deschide concursu cu terminu de siese septemane, dela prim'a publicare in „Albina“.

Emolumentele sunt: 200 fl. v. a. salariu anuale; 3 jugere de pamentu aratoriu si pentru fenu; 8 stengeni de lemne, din cari e de a se incaldi si scol'a; cartelu liberu cu gradina de unu juguru si grajdu. —

Concurrentii au a adresa recursurile lor, instruate in sensulu statutului org. catra *On. sinodu parochiale gr. or. din Jena (Zsena)* si ale tramite la D. protop. *G. Pesteanu in Lugosiu.*

Jena, in 11 augustu 1874.

In contielegere cu D. protop. tractuale: 2-3 *Comitetulu parochiale.*

Pentru vacant'a statiune invetiatoresca dela scola confes. gr. orient. rom. din comun'a *Capetu*, protopresbit. *Jebelului*, Cottulu *Timisului*, se deschide prin acesta concursu pana la 15 septembrie st. v. a. c.

Emolumentele sunt: 100 fl. v. a. in bani, 12 meti de grau, 12 meti de cucurudiu, 6 stengeni de lemne, 3 1/2 jugere de pamentu aratoriu si cortelu liberu.

Doritorii, de a ocupa acestu postu, au a-si tramite recursule, instruite cu tote documentele prescrie in statutulu organicu si adresate *Comitetulu paroch. or. rom. din Capetu*, pana la sus aretatulu terminu, Dlu protopres. *Alexandru Ioanovicu in Jebelu. Capetu, in 10 augustu 1874. 2-3*

Comitetulu parochiale

Pentru parochia vacanta din *Susanu*, prot. *Fagetului*, se escrie concursu cu terminu de siese septemane dela prim'a publicare.

Emolumentele sunt: un'a sesiune parochiale, si stol'a si birulu de la 108 de numere de case.

Doritorii de a ocupa acesta parochia au a-si tramite recursule, instruate cu tote documentele prescrie in statutulu org. si adresate *comitetulu parochiale*, dlui prot. alu *Fagetului Atanasu Ioanovicu.*

Susanu, in 17 iuniu 1874.

In contielegere cu dlu protopopu: 2-2 *Comitetulu parochialu.*

Pentru vacant'a statiune invetiatoresca dela scol'a confesionale din com. *Curtea*, prot. *Fagetului*, se escrie concursu cu terminu de siese septemane dela prim'a publicare.

Emolumentele cu acestu postu impreunate sunt: 116 fl. v. a. in bani; 20 meti de cucurudiu; 20 meti de grau; 100 bl. clisa; 100 bl. sare; 15 bl. luminari; 10 orgii de lemne; 2 jugere pamentu, cortelu liberu cu gradina.

Doritorii de a ocupa acesta statiune, au a-si tramite recursule, instruate in sensulu statutului org. bis. si adresate *comitetulu parochiale*, dlui prot. alu *Fagetului Atanasu Ioanovicu.*

Curtea, in 17 iuniu 1874.

In contielegere cu dlu protopopu: 2-2 *Comitetulu parochialu.*

Pentru implinirea postului vacante de alu 2-lea invetiatoriu romanu gr. or., pentru baieti si pentru fete, la scol'a din *Naidasiu*, in fostulu confiniu militare serbc-banaticu, se publica prin acesta concursu pana la 20 septembrie a. c. st. n. in carea di va fi si alegerea.

Emolumentele anuale sunt: 200 fl. v. a., 4 orgii de lemne si cortelu liberu. —

Doritorii de a ocupa acestu postu, au se-si tramite petitiunile provideute cu documentele necesari, catra dlu *Jude ceroualu din Biserica-Alba*, si cari sunt apti si in cantarile bisericesci in limb'a romana, au de a se presentati *senatulu scolariu din locu.*

Naidasiu, in 15 augustu 1874.

Todor Balosiu m. p. jude 2-3

La statiunea invetiatoresca vacanta, din comun'a *Olosiagu*, in protop. *Lugosiu*, cottulu *Carasiulu*, se deschide concursu cu terminu de siese septemane dela prim'a publicare in „Albina“.

Emolumentele sunt: 300 fl. v. a. salariu anuale, 4 jugere de pamentu, 8 stengeni de lemne, din cari are a se incaldi si scol'a, 20 cr. dela immormentari fora liturgia si 40 cr. dela cele cu liturgia; cortelu liberu cu gradina, grajdu, si siopronu.

Concurrentii au a-si adresa recursurile instruate in sensulu statutului org., catra *sinodu parochiale gr. or. din Olosiagu* si a-le tramite dlui protop. *G. Pesteanu in Lugosiu. Olosiagu, in 4 augustu 1874.*

In contielegere cu D. protop. tractuale: 2-3 *Comitetulu parochiale.*

Pentru vacant'a statiune invetiatoresca dela scol'a confesionale din com. *Bichigiu*, prot. *Fagetului*, se escrie concursu cu terminu de siese septemane dela prim'a publicare.

Emolumentele sunt: 73 fl. 50 cr. bani; 10 meti de grau; 20 meti cucurudiu 50 bl. sare; 100 bl. clisa; 12 1/2 bl. luminari 8 orgii lemne; cartiru cu gradina.

Doritorii de a ocupa acesta statiune au a-si tramite recursule, instruate in sensulu statutului org. bis. si adresate *comitetulu parochiale*, dlui prot. alu *Fagetului Atanasu Ioanovicu.*

Bichigiu, in 18 iuniu 1874.

In contielegere cu dlu protopopu: 2-2 *Comitetulu parochiale.*

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresca la scol'a comunale de fetitie din opidulu *Hatiegu*, se deschide prin acesta concursu pana in 20 septembrie 1874. Emolumentele sunt: in bani 400 fl. v. a. si cortelu liberu.

Concurrentele, cari vor a competi acesta statiune, se binevoiesca a-si atesta atestatele, despre absolvarea cursului preparandiale si despre conosciinta limbeloru patriei, cu deosebire a limbii romane si magiari, la *Magistratulu opidanu in Hatiegu. 2-3*

Magistratulu opidanu.

Pentru deplinirea definitiva a postulu invetiatorescu dela scol'a gr. or. romana din *Oradea-mare*, se escrie concursu pe langa emolumentele: a) Cortelu liberu 400 fl. v. a. salariu anuale, platitu in trilunarie; c) 4 orgii de lemne, din cari incaldiru scol'a; d) Venituri cantoralu.

Doritorii, de a castiga acestu postu, au avisati a produce testimoniu preparandiale si testimoniu de calificatiune pentru postulu invetiatorescu de prim'a classe si documente despre conduit'a si portarea morala. Recursurile astfelu instruate si adresate *Comitetulu parochialu*, sunt a se tramite inspectorelui cercuale, *P. D. Simeonu Bica*, protop. viterulu *Oradei-mari*, pana la 20 septembrie c. candu se va tinea si alegerea. — Este de semnata, cumca intre individii de aciasa calificatiune, teologii absoluti, precum si oisii — afara de limb'a romana — vor poseda intre alte limbe, si limb'a serbescă, — v. a. v. avé preferintia. In fine competintii sunt petiti, ca pana la alegere, in o domineca serbatore, se se presinte in biserica gr. rom. din locu, ca se-si arete deprinderea cantarile bisericesci si in tipicu.

Oradeamare, 30 iuliu 1874.

Comitetulu parochiale.

In contielegere cu mine: *Simeonu Bica 2-3* protop. *Oradii-mari*, ca inspectore scolariu

Reflectare

Studentii stipendiati din fundatiuni Anoi *Alexandrovici* din *Lugosiu*, cari de rescu si pe cursulu prossimu scolariu a tinea stipendiulu ce li s'a conferitu, sunt petiti ca pana la 20 septembrie 1874 st. nou, a arete rezultatulu studiiloru din anulu trecutulu, pe langa petitiune pentru conferitu stipendiului si pe viitoriu.

Ne-facandu acesta, sen fiindu rezultatulu studiiloru ne'ndestulitoriu, — conferitu beneficiului mai departe se va sistă.

Petitiunile sunt de a se adresa presbit. dintelui *Epitropiei*, dlui protopresbiteru *G. Pesteanu in Lugosiu. 2-3*

Epitropia